

ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

УДК 336.146

РОМЕНСЬКА Катерина, к. е. н., доцент кафедри фінансів Дніпропетровської державної фінансової академії

МЕХАНІЗМ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ПРИ ВИКОНАННІ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ

Досліджено теоретичні засади використання бюджетних коштів у процесі виконання бюджетних програм. Показано можливість удосконалення використання коштів місцевих бюджетів України на прикладі виконання бюджетної програми у галузі охорони здоров'я. Визначено доцільність використання методу прийняття обґрунтованих управлінських рішень для застосування у бюджетній сфері. Аргументовано, що такий підхід має практичне значення для більш ефективного виконання бюджетних програм.

Ключові слова: бюджетні кошти, бюджетна програма, обґрунтоване використання бюджетних коштів.

Роменская Е. Механизм использования средств при исполнении бюджетных программ. Исследованы теоретические основы использования бюджетных средств в процессе выполнения бюджетных программ. Показана возможность усовершенствования использования средств местных бюджетов Украины на примере выполнения бюджетной программы в здравоохранении. Определена целесообразность использования метода принятия обоснованных управленческих решений для применения в бюджетной сфере. Аргументировано, что такой подход имеет практическое значение для более эффективного выполнения бюджетных программ.

Ключевые слова: бюджетные средства, бюджетная программа, обоснованное использование бюджетных средств.

Постановка проблеми. Ефективність використання бюджетних коштів має вирішальну роль для місцевих органів виконавчої влади (органів місцевого самоврядування, в яких такий орган не створено згідно із законом). Чим очевидніше зв'язок між завданнями, що виконують ці органи, і результатами, тим більшим буде задоволення громадськості і вищою оцінка їх діяльності. Проте ця діяльність ускладнюється наявністю коливань обсягів надходжень до бюджетів, які

© Роменська К., 2015

ISSN 1727-9313. ВІСНИК КНТЕУ. 2015. № 3 ===== 79

зумовлюють поправки щодо здійснення видатків у процесі виконання бюджетів. За таких умов місцеві органи виконавчої влади й органи місцевого самоврядування мають вміти пристосовуватись до будь-яких змін та приймати виважені управлінські рішення стосовно обґрунтованого використання бюджетних коштів.

Слід відмітити відсутність єдиного підходу до прийняття рішень з питань бюджету, що може максимально наблизити до ефективного використання коштів місцевих бюджетів. Саме тому набуває актуальності питання застосування нових підходів, зокрема методу аналізу ієрархій, у процесі виконання бюджетів відповідних рівнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науці актуальним є використання економіко-математичних моделей та методів у бюджетному процесі, що дозволяють проводити обчислення з бюджетними показниками, виявляти тенденції та робити відповідні висновки про бюджетні й соціальні явища, процеси для вирішення складних проблем соціально-економічного характеру. Ці питання досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні вчені: В. Федосов [1], Л. Лисяк [2], І. Луніна [3], І. Лук'яненко [4], В. Хорошун [5], І. Чугунов [6].

Застосування математичних методів та інструментів стає необхідним місцевим органам виконавчої влади й органам місцевого самоврядування в разі виникнення потреби внесення змін до рішення про місцевий бюджет та ефективного використання бюджетних коштів. Одним з математичних інструментів, що дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення, є метод аналізу ієрархій, теорію застосування якого започаткував американський вчений Т. Сааті [7]. Сьогодні проблемами аналізу та планування рішень на підставі методу аналізу ієрархій займаються відомі спеціалісти [8; 9], які зокрема показують можливість застосування цього методу в різних сферах життя: економіці, соціальних науках, для виміру людських цінностей та ін. Досвід вчених, що досліджували цей підхід, свідчить про те, що метод аналізу ієрархій може максимально наблизити до обґрунтованого вибору найбільш вдалого і вигідного варіанта серед можливих. Це спонукає розглянути особливості та застосувати метод аналізу ієрархій під час прийняття рішень з питань використання коштів місцевих бюджетів України для удосконалення процесу виконання бюджетних програм.

Метою статті є визначення теоретичних та практичних засад обґрунтованого використання бюджетних коштів у процесі виконання бюджетних програм.

Матеріали та методи. Матеріалами досліджень слугували дані Головного управління статистики у Дніпропетровській області щодо рівня чисельності населення, захворюваності та смертності населення в області, рішення Дніпропетровської обласної ради з питань затвердження Програми боротьби з онкологічними захворюваннями. Використано методи: узагальнення, наукового абстрагування, синтезу,

розрахунково-аналітичні, аналізу ієрархій для прийняття обґрунтованих рішень з питань використання коштів на виконання бюджетних програм.

Результати дослідження. Застосування розрахунково-аналітичних методичних прийомів передбачає оцінку діючої бюджетної програми в процесі її реалізації з метою виявлення основних проблем, вирішення яких потребує фінансування. В процесі прийняття управлінських рішень з питань використання бюджетних коштів метод аналізу ієрархій (МАІ) вжито на прикладі програми боротьби з онкологічними захворюваннями у Дніпропетровській області.

В основу МАІ закладено метод експертних оцінок, відповідно до якого процес прийняття рішення складається з двох частин: декомпозиції (з використанням ієрархій) і синтезу (шляхом знаходження відносин через судження). Таким чином, МАІ дозволяє приймати обґрунтоване рішення щодо використання бюджетних коштів в умовах їх обмеженості, враховуючи пріоритети бюджетної політики, за рахунок чого його застосування забезпечить прозорість та ефективність використання цих коштів.

У бюджетній системі України застосування методу аналізу ієрархій доречно для вирішення актуальних проблем. Це відповідає вимогам досягнення спільної мети в рамках актуальності переходу до стратегічного бюджетного планування на середньо- та довгострокову перспективу. З цього слідує, що застосування МАІ є доцільним математичним методом для бюджетної системи як ієрархічної системи, в якій існує поділ на складові елементи – сукупність бюджетів усіх рівнів, які врегульовані нормами права та формуються на єдиних принципах. Ієрархічну структуру утворює система управління бюджетами за програмно-цільовим методом (ПЦМ) як на державному, так і на місцевому рівнях. Через ПЦМ здійснюється зв'язок основних загальнодержавних, галузевих, цільових та відповідних місцевих програм. Отже, за умов переходу до управління місцевими бюджетами за ПЦМ застосування МАІ є також доречним.

Вибір бюджетної програми, для удосконалення виконання якої застосовано МАІ, зумовлений тим, що погіршення стану здоров'я та скорочення чисельності населення є вкрай гострою проблемою для Дніпропетровської області як одного з найбільших промислово розвинутих регіонів України. За даними Головного управління статистики, у Дніпропетровській області впродовж 2010–2014 рр. частка населення, що страждає на захворювання, коливається в межах 80–87 % усього населення. Відомо, що високий рівень показника захворюваності призводить до зростання смертності від цих захворювань. Так, за визначений період чисельність населення області знизилась на 59.5 тис. осіб – з 3336.5 (2010 р.) до 3277.0 тис. осіб (2014 р.) [10]. Існуючі проблеми пов'язані з несприятливою екологічною ситуацією в регіоні, через що

з кожним роком підвищується рівень захворюваності й смертності населення від онкологічних захворювань.

Такий стан справ вимагає певних дій від місцевого уряду, що зумовило створення обласної Програми боротьби з онкологічними захворюваннями у Дніпропетровській області на період до 2016 р. [11]. Вона була розроблена з урахуванням загальнодержавних пріоритетів розвитку на виконання Загальнодержавної програми боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 р. У програмі визначено мету, завдання, строки виконання та орієнтовні обсяги фінансування упродовж 2011–2016 рр. Загальний обсяг фінансування програми становить 49 454 тис. грн. Проте на процес виконання бюджету впливає багато чинників, через що відповідальні виконавці бюджетних програм, розпорядники та одержувачі бюджетних коштів часто недоотримують фінансування. Припустімо, що в процесі виконання бюджетної програми зменшились надходження до місцевого бюджету, через що, відповідно, знижується рівень фінансування чотирьох заходів, що передбачали забезпечення спеціалізованих закладів області:

- сучасною діагностичною апаратурою;
- сучасною лікувальною апаратурою;
- препаратами та засобами терапії;
- комп'ютерним обладнанням та програмним забезпеченням мережі кабінетів.

Усі зазначені заходи пропонуються вважати *альтернативними проектами*, виконання кожного з яких однаково впливає на досягнення кінцевої мети програми – поліпшення якості надання допомоги хворим на онкологічні захворювання – та визначення ефективності або не-ефективності її виконання.

Оскільки забезпечити фінансування всіх заходів повною мірою неможливо, постає завдання обрати ті, фінансування яких слід скоротити з мінімальними втратами ефекту від реалізації програми. Проте важко розробити найефективніший напрямок дій без оцінки альтернативних підходів. Використання МАІ дозволяє місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування обрати найефективніший з альтернативних проектів для забезпечення виконання бюджетної програми. Застосовуючи МАІ, можна розглядати процес використання коштів місцевих бюджетів на предмет того, чи збігаються результати з бажаними і найбільш розумними витратами, та чи не будуть інші альтернативні проекти більш ефективними при менших обсягах витрат.

Застосування МАІ передбачає *чотири етапи*, проходження яких дає змогу обрати найбільш і найменш пріоритетні для фінансування заходи.

Перший. Окреслення проблеми дослідження, формування мети.

Другий. Побудова ієрархії, що включає мету, критерії, альтернативи.

Третій. Реалізація принципу порівняльних суджень шляхом заповнення матриць парних порівнянь для кожного рівня ієрархії з ви-

користанням шкали відносної важливості. Обчислення ваг (пріоритетів) критеріїв.

Четвертий. Обчислення ваг (пріоритетів) альтернатив, що найбільше визначають вказані критерії, та пропорційно яким має здійснюватись скорочення фінансування на виконання програми – реалізації принципу синтезу [7].

Згідно з теорією застосування МАІ після окреслення проблеми прийняття рішень та визначення мети дослідження аналіз починається з побудови ієрархічної структури, яка включає мету, критерії, альтернативи.

Мета ієрархії може бути лише одна та за своєю сутністю відображати кінцевий результат розв'язання проблеми, для досягнення якого приймається рішення та будується ієрархія. Характерними рисами формулювання мети для прийняття рішень з питань використання коштів на виконання бюджетних програм є:

- визначення кінцевого результату від використання бюджетних коштів;
- орієнтація на середньо- та довгострокову перспективу;
- відповідність головній меті діяльності відповідальних виконавців бюджетних програм, розпорядників бюджетних коштів, уповноважених використовувати кошти відповідного бюджету.

Виходячи з викладеного, мету ієрархії визначено як вибір заходів з фінансування Програми боротьби з онкологічними захворюваннями у Дніпропетровській області для поліпшення якості надання допомоги хворим на онкологічні захворювання, зниження смертності від злоякісних новоутворень.

Згідно з МАІ *критеріями* в ієрархії є основні показники, що впливають на прийняття рішення. Приймаючи рішення з питань бюджету, критеріями можна обирати показники, що дають змогу виразити результат використання коштів місцевих бюджетів у матеріальному, грошовому, соціальному вимірі.

Критеріями обрано соціально значимі показники, що впливатимуть на досягнення визначеної мети:

- матеріально-технічна база закладів охорони здоров'я, що надають медичну та соціальну допомогу онкологічним хворим (K_1);
- доступність медичної допомоги для хворих на онкологію (кількість ліжок-місць) (K_2);
- рівень кваліфікації лікарів для надання медичної допомоги з питань онкології (K_3).

Зазначені критерії є складовими, наявність яких у комплексі забезпечить ефективність виконання бюджетної програми. Мірою ефективності буде показник зниження смертності від злоякісних новоутворень. Проте наявність усіх складових на одному об'єкті є дуже рідкісним явищем – в одній лікарні є обладнання, проте відсутні препарати, в іншій є препарати, але немає кваліфікованих лікарів тощо.

Альтернативи в ієрархії формують найбільш низький рівень і являють собою сценарії досягнення поставленої мети та розв'язання основної проблеми. Для прийняття рішення з питань використання бюджетних коштів альтернативами можуть бути об'єкти або заходи, що відповідають встановленим критеріям. У процесі побудови ієрархії для прийняття рішення стосовно використання коштів бюджету альтернативами є напрями використання коштів відповідно до встановлених мети та критеріїв. Результати оцінки альтернатив у процесі застосування МАІ – своєрідне обґрунтування витрат на виконання передбачених у бюджеті заходів. Отже, альтернативами визначено чотири заходи, фінансування яких передбачено бюджетною програмою, а саме: забезпечення спеціалізованих закладів області сучасною діагностичною апаратурою (A_1); сучасною лікувальною апаратурою (A_2); препаратами та засобами терапії (A_3); комп'ютерним обладнанням та програмним забезпеченням мережі кабінетів (A_4).

Після визначення елементів ієрархії складено матриці парних порівнянь з використанням шкали відносної важливості (табл. 1).

Таблиця 1

Шкала відносної важливості (ступені переваг)*

Судження	Пояснення
1. Рівні за значимістю критерії	Рівний внесок критеріїв для досягнення мети
2. Проміжне значення	Середнє між двома ступенями переваг
3. Слабка перевага критерію	Легка перевага одного критерію над іншим
4. Проміжне значення	Середнє між двома ступенями переваг
5. Істотна значимість критерію	Сильна перевага одного критерію над іншим
6. Проміжне значення	Середнє між двома ступенями переваг
7. Сильна значимість	Майже значна перевага одного критерію над іншим
8. Проміжне значення	Середнє між двома ступенями переваг
9. Дуже сильна (очевидна) значимість	Значна перевага одного критерію над іншим

* За даними [7].

Попарне порівняння і зважування обраних критеріїв здійснювалось на підставі шкали відносної важливості. Проміжні значення за шкалою (2, 4, 6, 8) проставлялись, коли необхідно вибрати середнє між двома ступенями переваги.

Під час заповнення матриці парних порівнянь експерт виходив з того, що при оцінці ефективності виконання програми:

Критерій 1. Матеріально-технічна база закладів охорони здоров'я, що надають медичну та соціальну допомогу онкологічним хворим, має істотну значимість порівняно з *критерієм 2* – доступність медичної допомоги для хворих на онкологію (кількість ліжок-місць).

Критерій 3. Рівень кваліфікації лікарів для надання медичної допомоги з питань онкології – має істотну значимість порівняно

з критерієм 1 – матеріально-технічна база закладів охорони здоров'я, що надають медичну та соціальну допомогу онкологічним хворим.

Критерій 3. Рівень кваліфікації лікарів для надання медичної допомоги з питань онкології має проміжне значення між сильною та істотною значимістю над критерієм 2 – доступність медичної допомоги для хворих на онкологію (кількість ліжко-місць) (табл. 2).

Таблиця 2

Матриця парних порівнянь для визначених критеріїв за шкалою відносної важливості

Критерій	K ₁	K ₂	K ₃
K ₁	1/1	5/1	1/5
K ₂	1/5	1/1	1/6
K ₃	5/1	6/1	1/1

Для проведення подальших обчислень застосовано найбільш просту послідовність розрахунку нормованих ваг критеріїв на підставі матриці парних порівнянь, що складається з трьох етапів:

1. Обчислена сума елементів кожного рядка матриці, S_1, S_2, S_3 .
2. Розрахована загальна сума, S .
3. Обчислені нормовані ваги для елементів ієрархії, що розглядаються, W_1, W_2, W_3 .

На основі матриці відповідно до наведеної послідовності отримано:

$$1. S_1 = 1.00 + 5.00 + 0.20 = 6.20 ; S_2 = 0.20 + 1.00 + 0.17 = 1.37 ; S_3 = 5.00 + 6.00 + 1.00 = 12.00 .$$

$$2. S = 6.20 + 1.37 + 12.00 = 19.57 .$$

$$3. W_1 = 6.20 / 19.57 \cdot 100 \% = 31.70 \% ; W_2 = 1.37 / 19.57 \cdot 100 \% = 7.00 \% ; W_3 = 12.00 / 19.57 \cdot 100 \% = 61.30 \% .$$

Приведений алгоритм є універсальним і може застосовуватись для обробки матриць парних порівнянь будь-яких розмірів. Знайдені нормовані ваги завжди в сумі дають 100 %, що дозволяє дуже швидко контролювати результати розрахунків.

На підставі обчислених ваг (пріоритетів) кожного критерію (W) визначено, який з критеріїв (очікуваних результатів від фінансування програми) буде найбільш, а який – найменш пріоритетним (табл. 3).

Таблиця 3

Вага (пріоритети) критеріїв

	K ₁	K ₂	K ₃	S	W, %
K ₁	1.00	5.00	0.20	6.20	31.70
K ₂	0.20	1.00	0.17	1.37	7.00
K ₃	5.00	6.00	1.00	12.00	61.30

Отримані результати свідчать, що серед критеріїв найбільш важливим є критерій 3 – рівень кваліфікації лікарів для надання медичної допомоги з питань онкології, що дає змогу проводити подальші розрахунки для досягнення встановленої мети (табл. 4).

Таблиця 4

Розподіл критеріїв за ступенем важливості

Критерій	Назва критерію	W, %	Ступінь важливості
K ₁	Матеріально-технічна база закладів охорони здоров'я, що надають медичну та соціальну допомогу онкологічним хворим	31.70	На другому місці за ступенем важливості
K ₂	Доступність медичної допомоги для хворих на онкологію (кількість ліжко-місць)	7.00	Найменш важливий критерій
K ₃	Рівень кваліфікації лікарів для надання медичної допомоги з питань онкології	61.30	На першому місці за ступенем важливості

Для здійснення кінцевого вибору заходів, фінансування яких можна скоротити, аналогічно на основі значень шкали відносної важливості заповнено матриці парних порівнянь для альтернатив, виходячи з їх впливу на кожний критерій. Кінцеві результати обчислень наведено в табл. 5.

Визначена частка альтернатив показала, які заходи є найбільш і найменш пріоритетними для виконання, а отже, й фінансування. Виявлено, що насамперед необхідно профінансувати оснащення закладів області сучасною лікувальною апаратурою, по-друге, препаратами й засобами терапії, по-третє, оснастити комп'ютерним обладнанням та програмним забезпеченням мережу кабінетів, а потім вже сучасною діагностичною апаратурою.

Таблиця 5

Показники частки альтернатив за спаданням

Альтернатива	Назва альтернативи	W, %
A ₁	Забезпечення спеціалізованих закладів області сучасною лікувальною апаратурою	39.70
A ₂	Забезпечення спеціалізованих закладів області препаратами та засобами терапії	30.60
A ₃	Оснащення комп'ютерним обладнанням та програмним забезпеченням мережі кабінетів	26.90
A ₄	Забезпечення спеціалізованих закладів області сучасною діагностичною апаратурою	2.80

Можливим є варіант фінансування заходів програми пропорційно отриманим відсоткам. Таким чином, одержані результати дозволяють зробити висновок про можливість та доцільність застосування МАІ для

прийняття обґрунтованих рішень з питань використання коштів на виконання бюджетних програм.

Крім того, цей метод підвищує прозорість бюджету, оскільки дозволяє залучати до процесу прийняття рішень стільки експертів і такий їх склад, який потрібний для обґрунтованих пропозицій щодо використання бюджетних коштів. До процесу прийняття рішень має бути залучено по одному представнику від розпорядника бюджетних коштів, місцевого органу виконавчої влади (органу місцевого самоврядування), законодавчого (представницького) органу місцевої влади, громадських організацій, засобів масової інформації, незалежних експертів тощо.

Експерти мають обиратись за певними критеріями: бути компетентними, знати специфічні особливості та практику бюджетного процесу, мати нейтральне ставлення до чинної влади, з тим, щоб особистісні симпатії й антипатії були мінімізовані тощо. Це сприятиме усуненню "неформального" впливу на використання коштів бюджету, який може привести до того, коли розпорядники та одержувачі бюджетних коштів отримують більше ресурсів не тому, що об'єктивно та нагально їх потребують, а тому, що зможуть краще обґрунтувати або розділити власні погляди з тими, хто приймає рішення. Перевагою застосування МАІ є можливість узгодження результатів експертів через усереднення показників частки критеріїв та альтернатив або визначення рівня кваліфікації спеціаліста шляхом побудови додаткової матриці парних порівнянь експертів.

МАІ можна перенести на інші області та сфери не тільки в межах певного регіону, але й для всіх місцевих бюджетів України. Виходячи з того, що по всіх регіонах країни є проблема незабезпеченості таких соціально важливих сфер, як освіта, охорона здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення й ін., цей метод є універсальним, адже побудована ієрархія може бути адаптована під будь-який регіон з урахуванням його специфічних особливостей.

Висновки. На сьогодні не існує єдиного правильного способу прийняття рішень стосовно обґрунтованого використання коштів бюджету, який дозволить у разі збільшення або зменшення доходів раціонально та оптимально змінити структуру видатків з урахуванням інтересів як місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, так і громадськості. Це зумовлює доцільність застосування МАІ для прийняття рішень щодо скорочення фінансування бюджетних програм.

Застосування МАІ не є простою процедурою, оскільки передбачає проведення значної підготовчої роботи (побудову ієрархії, вибір експертів, проведення обчислень), проте дозволить поставити процес прийняття рішень на потік. Перевагами цієї методології є зрозумілий та прозорий алгоритм організації осмислення прийняття обґрунтова-

ного рішення в будь-якій сфері діяльності, зокрема в бюджетній, і можливість прийняття рішення в умовах стратегічного планування на середньо- та довгострокову перспективу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бюджетна система* / за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К. : Центр учбов. л-ри; Тернопіль : Екон. думка, 2012. — 871 с.
2. *Лисяк Л. В.* Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України : монографія / Л. В. Лисяк. — К. : ДННУ "АФУ", 2009. — 600 с.
3. *Луніна І. О.* Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин : монографія / І. О. Луніна. — К. : Наукова думка, 2006. — 432 с.
4. *Лук'яненко І. Г.* Системне моделювання показників бюджетної системи України: принципи та інструменти / І. Г. Лук'яненко. — К. : Києво-Могилян. акад., 2004. — 542 с.
5. *Хорошун В. В.* Моделювання розподілу бюджетних коштів на місцевому рівні / В. В. Хорошун // Моделювання та інформаційні системи в економіці. — 2010. — № 81. — С. 1–12.
6. *Чугунов І. Я.* Бюджетно-податкова політика в умовах інституційних перетворень / І. Я. Чугунов, В. Д. Макогон // Вісник Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. — 2014. — № 4. — С. 79–91.
7. *Саати Т. Л.* Принятие решений при зависимостях и обратных связях: Аналитические сети / Т. Л. Саати. — М. : Изд-во ЛКИ, 2008. — 360 с.
8. *Мутанов Г. М.* К вопросу об иерархии в бюджетном планировании / Г. М. Мутанов, Ж. Д. Мамыкова, Д. Б. Балтабаева // Вестник Казах. нац. техн. ун-та им. К. Сатпаева. — 2010. — № 1 (77). — С. 221–226.
9. *Уварова В. И.* Использование метода анализа иерархий / В. И. Уварова, В. Г. Шуметов // Социологические исследования. — 2001. — № 3. — С. 104–109.
10. *Офіційний сайт Головного управління статистики у Дніпропетровській області* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.dneprstat.gov.ua>.
11. *Програма боротьби з онкологічними захворюваннями у Дніпропетровській області на період до 2016 р.* : Рішення Дніпропетров. обласної ради від 22 верес. 2010 р. № 773-27/V [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.oblrada.dp.ua/official-records/decisions/0/489>.

Стаття надійшла до редакції 06.10.2014.

Romenska K. The mechanism of using expenditures at the budget programs execution.

Background. Researchers and practitioners point out the lack of a unified approach to decision-making on the budget that can bring to the most efficient use of local budgets. That is why the application of new approaches, particularly the analytic hierarchy method in the execution of the corresponding level is urgent.

The aim of this paper is the definition of theoretical and practical principles for the substantiated usage of budget funds during the budget programs execution.

Materials and methods. The materials of the research were the data of the Main Statistical Department in Dnipropetrovsk region about the level of population, morbidity and mortality in the region, the decision of the Dnipropetrovsk Regional Council about the

Program combating the oncologic diseases. The methods of compilation, scientific abstraction, synthesis methods, settlement and analytical, the analytic hierarchy process for making the informed decisions about the funds usage for budget programs were used in this paper.

Results. *Given the degradation of the state of health of Ukrainian people, which is particularly actual problem for Dnipropetrovsk region as the region with developed industry, the Program for combating the oncologic diseases in Dnipropetrovsk region until 2016 year, prepared by the National Program for combating the oncologic diseases was studied. The possibility of improving the funds using of local budgets in Ukraine on the example of regional budget program in case of reducing the funding for its implementation has been shown. Numerical results showed what kind of the measures are of the most and less priority for implementation and funding.*

Conclusion. *The advantages of the analytic hierarchy process for making substantiated management decisions were showed and it was concluded that its implementation is practical. Since such socially important areas as education, health, social protection and social security are not funded enough, the necessity of application of this method to encourage efficient budget funds usage taking into account specific features of funding these areas was determined.*

Keywords: budget, budget program, reasonable usage of budget funds

REFERENCES

1. *Bjuzhhetna systema / za red. V. M. Fedosova, S. I. Jurija. — K. : Centr uchbov. l-ry; Ternopil' : Ekon. dumka, 2012. — 871 s.*
2. *Lysjak L. V. Bjuzhhetna polityka u systemi derzhavnogo reguljuvannja social'no-ekonomichnogo rozvytku Ukrai'ny : monografija / L. V. Lysjak. — K. : DNNU "AFU", 2009. — 600 s.*
3. *Lunina I. O. Derzhavni finansy ta reformuvannja mizhbjuzhhetnyh vidnosyn : monografija / I. O. Lunina. — K. : Naukova dumka, 2006. — 432 s.*
4. *Luk'janenko I. G. Systemne modeljuvannja pokaznykiv bjuzhhetnoi' systemy Ukrai'ny: pryncypy ta instrumenty / I. G. Luk'janenko. — K. : Kyjevo-Mogyljan. akad., 2004. — 542 s.*
5. *Horoshun V. V. Modeljuvannja rozpodilu bjuzhhetnyh koshtiv na miscevomu rivni / V. V. Horoshun // Modeljuvannja ta informacijni systemy v ekonomici. — 2010. — № 81. — S. 1–12.*
6. *Chugunov I. Ja. Bjuzhhetno-podatкова polityka v umovah instytucijnyh peretvoren' / I. Ja. Chugunov, V. D. Makogon // Visnyk Kyi'v. nac. torg.-ekon. un-tu. — 2014. — № 4. — S. 79–91.*
7. *Saati T. L. Prinjatje reshenij pri zavisimostjah i obratnyh svjazjah: Analiticheskie seti / T. L. Saati. — M. : Izd-vo LKI, 2008. — 360 s.*
8. *Mutanov G. M. K voprosu ob ierarhii v bjuzhhetnom planirovanii / G. M. Mutanov, Zh. D. Mamykova, D. B. Baltabaeva // Vestnik Kazah. nac. tehn. un-ta im. K. Satpaeva. — 2010. — № 1 (77). — S. 221–226.*
9. *Uvarova V. I. Ispol'zovanie metoda analiza ierarhij / V. I. Uvarova, V. G. Shumetov // Sociologicheskie issledovanija. — 2001. — № 3. — S. 104–109.*
10. *Oficijnyj sajt Golovnoho upravlinnja statystyky u Dnipropetrovs'kij oblasti [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://www.dneprstat.gov.ua>.*
11. *Programa borot'by z onkologichnymy zahvorjuvannjamy u Dnipropetrovs'kij oblasti na period do 2016 r. : Rishennja Dnipropetrov. oblasnoi' rady vid 22 veres. 2010 r. № 773-27/V [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://www.oblrada.dp.ua/official-records/decisions/0/489>.*